

Norges vassdrags- og energidirektorat

Oslo, 26. mai 2026

Deres ref.: 202209809

Uttalelse til revisjon av konsesjonsvilkår for Lærdalsvassdraget

Vi viser til høringsbrev datert 30.01.2026 om revisjon av reguleringen av Lærdalsvassdraget. Naturvernforbundet har følgende kommentarer til revisjonsdokumentet:

Hovedbudskap

Revisjon av vilkårene gitt i eldre konsesjoner er en viktig anledning til å oppnå god vannkvalitet i henhold til vannforskriften. Vannforekomstene i øvre og nedre del av Lærdalselva er klassifisert som «moderat økologisk tilstand» med miljømål «godt økologisk potensial» i den regionale vannforvaltningsplanen for Vestland. Dette innebærer en forpliktelse til å gjennomføre miljøforbedrende tiltak.

For å ta mer hensyn til naturmangfoldet og forholdene for laks og sjøørret, er det nødvendig med økt minstevannføring. Dette gir tap av kraftproduksjon, men NVE har selv anslått at produksjonstap ved vilkårsrevisjonen vil bli overgått av økt kraftproduksjon grunnet klimaendringer og økt nedbør.

Vannkraftverkene vil nå i økende grad være interessert i å levere effekt. Det er da viktig at effektkjøring og generell kjøring av kraftverkene må ta hensyn til naturmangfoldet og spesielt forholdene for laks og sjøørret. Dette betyr at effektkjøring må begrenses.

Regional vannforvaltningsplan for Vestland

Påvirkningen fra vannkraft i både øvre og nedre del av Lærdalselva er oppgitt å være middels. Miljøtilstand i dag er moderat, og det kreves tiltak for å oppnå fastsatte miljømål. Ansvarlige myndigheter har her en rettslig plikt til å iverksette miljøforbedrende tiltak. Miljømålet for begge

vannforekomstene er satt til «godt økologisk potensial» (SMVF), og miljømålet skal nås i neste planperiode (2028-2033).

For nedre del av Lærdalselva, er miljøtilstanden vurdert til å være «moderat» (MØP). Tilstanden for fisk er vurdert å være «svært dårlig.» Miljømålet er «godt økologisk potensial» (GØP). Den primære påvirkningskilden er oppdrett, med genetisk innblanding og påvirkning fra lakselus.

Strekningen nedstrøms Stuvane kraftverk er omfattet av tiltak som kan medføre krafttap for å nå fastsatte miljømål for vannforekomsten (2033). Her er det behov for økt minstevannføring.

Øvre del av Lærdalselva, som omfatter strekningen fra Stuvane til Borlaug, er også oppført med moderat miljøtilstand og GØP som miljømål. Her har de regionale vannforvaltningsplanenes tatt inn tiltak som ikke kan medføre krafttap. Årsaken til moderat tilstand i denne vannforekomsten er at fisk er i svært dårlig tilstand med tilsvarende påvirkning som Lærdalselvas nedre del.

Naturvernforbundet vil peke på at myndighetene har en plikt til å sørge for tilstrekkelige tiltak slik at miljømålene nås i Lærdalselva.

Vannføring

I Lærdalsvassdraget er sommervannføringen redusert, ogintervannføringen har økt. Flomdynamikken er endret sammenliknet med naturlig, uregulert tilstand. Dette skaper problemer for planter og dyr som lever i strandsonen og gir økt risiko for tørrlegging av viktige gyte- og oppvekstområder for laks og sjøørret. Naturvernforbundet mener derfor at minstevannføringen i sommerhalvåret bør økes.

Effektkjøring

Effektkjøring og raske vannstandsendringer kan ha betydelige negative konsekvenser for planter og dyr i strandsonen i regulerte vassdrag. Naturvernforbundet vil peke på at konsekvensene av effektkjøring er langt mindre der utløpet fra kraftverket munner ut i sjø eller innsjø. Effektkjøring kan få alvorlige konsekvenser for livet i regulerte elver. Fisk håndterer en langsom reduksjon i vannføring, mens raske endringer i vannføring kan føre til stranding av fisk, redusert habitatstabilitet og økt stressbelastning.

Naturvernforbundet vil argumentere for at vilkårsrevisjonen må føre til tydeligere begrensninger på effektkjøring og raske vannstandsendringer.

Hensynet til laks og sjørret

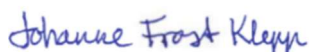
Lærdalselva har i mange år vært ettertraktet for laksefiske, og det er derfor spesielt viktig å legge til rette for at disse fiskeartene får levelige vilkår. Laks og sjørret i Lærdalselva har også vært under hardt press over tid. Elva er i dag stengt for fiske på grunn av manglende gytebestandsmåloppnåelse. Påvirkning fra vannkraftregulering, lakseparasitten *Gyrodactylus salaris* og høy dødelighet på utvandrende smolt forårsaket av lakselus har medført at det nå kommer så få laks tilbake fra havet at det ikke lenger er et høstbart overskudd av laks i elva.

Naturvernforbundet vil påpeke at vilkårsrevisjonen er en anledning til å redusere påvirkningen fra vannkraftregulering og forbedre miljøtilstanden i vassdraget. Hensynet til fastsatte miljømål i den regionale vannforvaltningsplanen for Vestland, kvalitetsnormen for villaks og Lærdalselvas status som et nasjonalt laksevassdrag tilsier at det må fastsettes en konsesjon med strengere og mer moderne miljøvilkår.

Vennlig hilsen
Naturvernforbundet

Martin Leander Brandtzæg
Avdelingsleder, fagavdelingen

Johanne Frost Klepp
Fagrådgiver, naturmangfold